Lotta Nymann-Lindegren

26.3.2025

E 8/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: kilpailukykykompassi EU:lle | julkinen kuuleminen

Eduskunnan Suurelle Valiokunnalle

Elinkeinoelämän keskusliitto, EK kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi komission kilpailukykykompassia koskevasta tiedonannosta.

EU:n kilpailukyvyn parantaminen ilmastokestävästi, tuottavuutta lisäämällä, sääntelyä keventämällä ja edistämällä kauppaa ja investointeja on kuluvan EU-lainsäädäntökauden tärkein tehtävä. Vahva talous ja toimivat sisämarkkinat ovat myös edellytys sille, että EU on kriisinkestävä, ja kykenevä huolehtimaan sekä omasta turvallisuudestaan ja puolustuksestaan että ilmastoneutraalisuustavoitteen saavuttamisesta.

Siksi on erinomaista, että komissio pyrkii kilpailukykykompassin avulla varmistamaan, että EU:n politiikkatoimet ja sääntely eri avainsektoreilla toteutetaan siten, että ne edistävät myös EU:n kilpailukykyä. Kompassi on kuitenkin vasta politiikkakehys, ja yksityiskohtaisemmat aloitteet eri sektoreilla tarvittavista toimista ovat pitkälti vasta työn alla. Kilpailukykyyn vaikuttavien tekijöiden tarkastelu ja vaikutusten huolellinen arviointi ovatkin tärkeä osa jokaisen tulevan lainsäädäntöesityksen käsittelyä. Kuten kompassissa todetaan, yhteistyö sidosryhmien kanssa ja sosiaalidialogi ovat tärkeässä roolissa yritysten kilpailukykyä parantavien ratkaisujen löytämiseksi. Tavoitteena tulee olla selkeä ja kannustava eurooppalainen toimintaympäristö yritysten innovoida, investoida ja kasvaa.

Valtioneuvoston tavoin EK pitää tärkeänä kiinnittää huomiota siihen, että **sisämarkkinoiden toimivuudella ja reilulla kilpailulla** on keskeinen rooli kasvun ja kilpailukyvyn edistämisessä. Sisämarkkinaesteiden purkaminen on tärkeää erityisesti palveluiden, kiertotalouden, puolustuksen, energian ja rahoituksen saralla. Yritysten kannalta myös työvoiman liikkuvuuden sujuvoittaminen, osaamisen kehittäminen ja työmarkkinoilla aliedustettujen henkilöryhmien aktivoiminen on erittäin tärkeää. Markkinoiden avoin ja tehokas toiminta edistää parhaiden tarjolla

olevien ratkaisujen menestymisen mahdollisuuksia ja esimerkiksi edullisen puhtaan energian tavoitteen saavuttamista mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Suomi kuuluu puhtaan siirtymän edelläkävijöihin, ja meillä on erinomaiset edellytykset kotiuttaa siihen liittyviä investointeja. Valtiontukikilpailussa emme kuitenkaan pärjää, ja se on omiaan vääristämään markkinoiden toimintaa. Siksi on tärkeää huolehtia, ettei kilpailukykykompassin ympärille rakentuva uusi teollisuuspolitiikan kehys, puhtaan teollisuuden toimintaohjelma (Clean Industrial Deal) mukaan lukien, keskity vain puutteiden korjaamisen tukemiseen, vaan vahvistaa myös edelläkävijöiden kasvumahdollisuuksia teknologianeutraalisti ja reilun kilpailun pohjalta.

EK katsoo, että valtiontukia parempi vaihtoehto on **EU-tason kilpailullisesti jaettava rahoitus**, jolla tavoitellaan parhaita ja kustannustehokkaimpia ratkaisuja päästä EU-tavoitteisiin. Komission tiedonannossaan esille tuoma tulevan kilpailukykyrahaston yhteyteen sijoittuva strategisten investointien instrumentti on tästä näkökulmasta myönteinen avaus, mutta jää epäselväksi, millä perusteella siitä myönnettävä rahoitus jaettaisiin. Kilpailullisuuden tulisikin olla ohjaava periaate kaikessa strategisten investointien edistämiseen suunnatussa EU-rahoituksessa mahdollinen IPCEI-hankkeiden EU-rahoitus mukaan lukien.

.

Valtioneuvoston tavoin EK pitää hyvänä sitä, että Kilpailukykykompassi ottaa EU:n lähtökohdaksi **innovaatioperusteisen tuottavuuden kasvun**. TKI on kilpailukyvyn edellytys ja onnistuessaan se vauhdittaa myös muiden, ei niinkään TKI-toimintaan nojaavien alojen kasvua ja tuottavuutta. Jotta tähän päästään, on tärkeää, että EU-jäsenmaat saavuttavat yhteisen TKI-rahoitustavoitteen, (3 % / BKT). EU:n instrumentit täydentävät kansallisia toimia. Ne varmistavat eurooppalaisen lisäarvon, tutkimuksen laadun ja myös tutkimuksesta syntyvän tiedon kaupallistamisen ja skaalautumisen Euroopassa sekä globaaleilla markkinoilla. Laatu ja vaikuttavuus täytyy olla jokaisen rahoituspäätöksen kriteerinä.

EK yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että innovaatioiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa keskeisiä ovat **yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet sekä toimiva aineettomien oikeuksien suoja (IPR).** Yritysten rooli uuden luomisessa on kriittinen; vasta käytössä ja tuotannossa olevien palveluiden ja tuotteiden myötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tavoiteltu vaikutus yhteiskuntaan ja talouteen toteutuu, mahdollistaen esimeriksi kilpailukykyä edistävän puhtaan siirtymän sekä EU:n digitaalisen johtajuuden avainteknologioissa. Yritysten toimien rinnalla tarvitaan myös maailmanluokan tutkimusta, erityisesti uusiin nouseviin aloihin liittyen.

EK pitää erittäin myönteisenä sitä, että osana komission uutta kilpailukyvyn varmistamisen ja tehostamisen tavoitetta esiin on nostettu myös **sääntelyn yksinkertaistaminen** ja erityisesti laajojen kestävyysraportointivelvoitteiden vähentäminen ja sujuvoittaminen. EK pitää tärkeänä, että vastuullisuuden lainsäädäntökehikko käydään perusteellisesti läpi ja päällekkäisiä velvoitteita karsitaan. Tarkasteluun tarvitaan riittävä kunnianhimon taso, mutta EK:n vaatimuksena ei ole itse sääntelyn tavoitteista pakittaminen. Monet yritykset ovat jo omaksuneet sääntelyn edellyttämät toimintamallit ja tehneet tätä koskevia investointeja, jolloin jatkuva sääntelykehikon muuttaminen myös lisää yrityksille aiheutuvia kustannuksia. Toisaalta merkittävä osa lainsäädännöistä ei vielä ole laajasti sovellettavana, mutta sääntely aiheuttaa jo nykyisellään merkittäviä kustannuksia yrityksille, joten säädösten kriittinen tarkastelu on tarpeen.

On tärkeää, että sääntelyn yksinkertaistamista ja raportointitaakan vähentämistä koskevaa työtä jatketaan systemaattisesti koko komission toimikauden ajan, ja myös lainsäätäjät sitoutetaan tähän osana tulevaa paremman sääntelyn toimielinten välisen sopimusten uudistamista. Tulevan sääntelyn laatuun ja vaikutusten arviointiin panostaminen on erityisen tärkeää, koska kilpailukykykompassin toimeenpanemiseksi on suunnitteilla myös runsaasti uutta lainsäädäntöä.

Kiihtyvästä geopoliittisesta vastakkainasettelusta huolimatta avoimen, sääntöperustaisen ja vastuullisen kansainvälisen **kaupan** merkitys Euroopan kilpailukyvylle on keskeinen. EK korostaa tarvetta avata uusia markkinoita kauppasopimusten ja kumppanuusjärjestelyjen avulla, sekä vahvistamalla kansainvälisen kaupan sääntöpohjaa. Markkinoiden epäkohtiin ja epäterveeseen kilpailun tulee tarvittaessa puuttua kansainvälisen kaupan sääntöjen mukaisilla suojakeinoilla, Taloudellisuuteen turvallisuuteen liittyvissä toimissa on kuitenkin varmistettava, että unioni on jatkossakin haluttu kauppa- ja investointikumppani yrityksille.

Valtioneuvoston tavoin EK tukee komission tavoitetta vahvistaa EU:n **kokonaisturvallisuutta ja varautumista.** Haitallisista riippuvuuksista irtautumisen osalta on tärkeää huomioida myös Suomen asema kriittisten raaka-aineiden tuottajana ja jalostajana

EK:n näkemyksen mukaan seuraavan **monivuotisen rahoituskehyksen** ohjaavana periaatteena tulisi olla varojen käyttö sellaisiin kohteisiin, joilla tuotetaan aitoa eurooppalaista lisäarvoa. EK tukeekin komission poliittisissa suuntaviivoissa esitettyä ajatusta kehyksen uudistamisesta nykyistä fokusoidummaksi, yksinkertaisemmaksi ja vaikuttavammaksi.

Kunnioittavasti

Lotta Nymann-Lindegren 27.3.2025

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Lotta Nymann-Lindegren
Johtaja